Ч. 54 (13.003). Львів, пятниця 11. березня 1932. Рік LIII.

Pocztowa opłata zryczałtowana gotówką.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 28·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

За господарське оздоровлення середущої Европи.

Наддунайська конфедерація в концепції французького премієра.

(Регіональні порозуміння. — В чому суть французької ініціятиви? — Засадничі думки меморіялу. — Польща поза бльоком. — Трудноші.)

Проєкт Тардіє, опублікований у формі відповіди на поклик австрійського канцлера Буреша дня 3. ц. м., а докладніше висований у меморіялі, врученому в Женеві англ. міністрові загр. справ Саймонові, в Берліні німецькому урядові через п. Франсоа Понсе, як теж урядові італійському, цей проєкт викликав пристрасні полеміки у пресі і зосередив довкола себе увагу Европи, якщо не світа.

Вихідною точкою цього проєкту є критична ситуація Австрії й Угорщини, на яку звернув увагу фінансовий комітет Ради Союзу Народів в останньому своєму рапорті. З уваги на те, що згідно з загальним переконанням „ситуацію цю спричинила не так світова криза, як у більшій мірі *відносини цих двох країн до їхніх сусідів і навпаки*, вже від давна виринають всякі проєкти, аби в середущій Европі (до якої вчисляють теж Балкан) створити якийсь господарський бльок і тим вирівняти сотні всяких суперечностей, що виросли на ґрунті державних суверенностей і амбіцій.

Зрештою *тяга до регіональних порозумінь проявляється не тільки в середній Европі.* Ось тільки-що заключили митне порозуміння чотири надбалтійські держави: Литва, Лотва, Естонія і Фінляндія, зобовязуючись взаїмно не робити собі труднощів у торговельних взаєминах. Голосно говорять про скандинавський бльок, який мабуть хочуть англійці втягнути до свого імперіяльного бльоку, дальше про бльок Бельгії та Голяндії, до якого малаб відтак Франція приєднатися і т. д. Отже, як бачимо, справа не має прикмет новини і тому не в цьому її сензаційність. *Річ у ініціяторах і концепції.*

Ініціятором середньо-европейського бльоку став цим разом французький премієр Тардіє. Коли пригадаємо, скільки дипльоматичних хитрощів уживала недавно Франція, аби після успішного сторпедування австрійсько-німецької митної унії не допустити до „наддунайської федерації", як вона фінансово розщедрилась (очевидно, покищо на словах), тоді зрозуміємо, в чому посмак сензаційности. Франції йшло про те, аби вона дала почин справі, яка вже давно дозріла, а тимсамим оформила її так, як їй (Франції) потрібно. Висказуючись ще простіше: *Франції залежало на тім, аби роля німців у сер.-европейському бльоку була якнайменша*, нею закреслена, а Австрія позбулась „аншлюсових" думок.

Подивугідні є поспіх і енергія, з якою Тардіє взявся до діла. Він встиг уже розмовитися з англійцями, німцями та італійцями та запевнити собі їхню згоду, з вийнятком німців, які заняли вижидаюче становище.

Пригляньмося ближче засадничим пунктам меморіялу. Ось вони:

1) Австрія, Угорщина і Чехословаччина заключають економічний союз, базований на нових умовах і трактатах, які регулюватимуть у будучині взаємини на зовсім нових основах.

2) До союзу того можуть приступити теж інші держави з виключенням Польщі, при чому стрижнем і підставою союзу є 3 згадані держави.

3) Франція заявляє, що готова прийти з фінансовою допомогою обєднаним державам, якщо план буде здійснений.

4) Англія, Франція, Італія і Німеччина зобовязуються, що не будуть вранскувати згаданого союзу, особливо в царині митної політики.

Чималою сензацією в цій концепції є відсунення Польщі поза рамці нового бльоку. Це є просто загадка, тим більше, що автором концепції є французький премієр і що Польща теж здавна думає про реґіональне господарське порозуміння, задихаючись усе більше в зростаючій ізоляції. Вона ж була навіть дуже активна в 1930-31 рр. у реалізуванні ідеї порозуміння.

Пригадаймо історію заходів біля організації аграрного бльоку. Почавши від конференції в Женеві в березні 1930 р., ця справа обговорювалась у Букарешті (двічі: в липні і жовтні 1930), у Варшаві (серпень), у Білгороді (теж серпень), знов у Женеві (листопад) та врешті в Софії в грудні мин. року. На всіх тих нарадах Польща обстоювала необхідність аграрного бльоку, до якого належати мала теж Німеччина. Та й на останніх конференціях, що відбулися в останніх тижнях у Брні та Будапешті брав участь польський делеґат. Аж тут нечайно така несподіванка: сер.-европейський бльок без неї.

Знервування у польських колах, яке повсюдно віддзеркалюється у пресі, зовсім оправдане. 25 відсотків закордонного товарообміну Польщі заінтересованих є у краях, що малиб увійти в згаданий наддунайський бльок, сотні ниток вяжуть Польщу із південними ринками, так що втрату їх не можнаб нічим зрекомпензувати.

Та до здійснення цього проєкту ще дуже далеко. Франція радить Чехо-Словаччині, Австрії та Угорщині наперед самим узгіднити взаїмну господарську плятформу, якаб дала можливість істнувати бльокові. Але узгіднити, очевидно, по лінії концепції французького премієра, бо тільки тоді прийде... фінансова поміч. А концепція є того роду, що вже викликає спротиви і застереження заінтересованих народів. В Австрії не лиш „аншлюсовці" бунтуються, але й господарські кола, які з олівцем в руках доказують нежиттєздатність проєктованого бльоку. Теж саме і на Угорщині. Один із визначніших угорських послів, б. міністер бар. Штерені оголосив у „Нає Фрає Пресе" статтю, де подав цілу низку труднощів для здійснення „наддунайської концепції", такої, як це пропонує Тардіє і заявляє, *що для Угорщини необхідною є участь у бльоку також Італії і Німеччини.*

Так, труднощі справді будуть великі.

Інж. В. Н—вич.

Історичні дотепи про Бріяна.

У знаменитій книжці графа Карла Сфорци „Постаті і творці сучасної Европи", виданої у мин. році одночасно по англійськи, французьки і німецьки, окремий уступ присвячений особі померлого позавчора Аристида Бріяна. Автор дає яскраву характеристику того французького державного діяча, ілюструючи її низкою фактів, які радше подобають на анекдоти, з тим, що це анекдоти правдиві, автентичні. Вихоплюємо з того нарису кілька таких моментів, цікавих для найширшого загалу читачів. — Прим. Ред.

ФРАНЦУСЬКІ УРЯДОВЦІ — І ЖАННА Д'АРК.

„Я (себто ґр. Сфорца. — Прим. Ред.) розмовляв раз з Аристидом Бріяном про деякі дошкульні розпорядження орґанів французької влади проти італійських селян, які пішли на те, щоби купувати на широку мірку землю у старій провінції Ґасконії. Ці розпорядження видалися мені непотрібно націоналістичними, тим більше, коли звернути увагу, що Ґасконія лежить далеко від італійських Альп.

„Правда, правда, — признав Бріян, — наші урядовці завжди такі наполохані... Це зовсім так, як із Жанною Д'Арк. Навіщо вона витратила стільки енерґії на те, щоби прогнати англійців? За кілька ґенерацій ми булиб проковтнули їх, — і яка це чудова раса булаб тоді вийшла з нас!"

У тому вислові — весь Бріян: його гордість на Францію, але не націоналістична самолюбна гордість, а радше радісна певність, що французькі традиції, французька психольоґія, французька життєва сила, подібно, як старі Атени і ще старший Китай, врешті-решт завжди захоплять усіх чужинців і напасників...

КРОВ БРІЯНА І ЛЬОЙДА ДЖОРДЖА.

„...Французи — народ інтелектуальний, льоґічний і письменницький. Французи гиляться передовсім духового неладу, ба навіть лише познаки якогось духового неладу. Коли у 18. ст. один французький драматурґ переклав кілька драм Шекспіра для Французького Театру, він заповів обережно у програмах, що песи „відповідно до французького смаку оброблені й поліпшені". Але видно ця обрібка не була достаточно добра. Коли Отелльо в останній дії крикнув: „хустинка" і вказав при цьому на злогадний доказ Дездемонниної зради, вся публика вибухла голосним сміхом. Як можна серед траґічної історії казати про таку звичайну дрібничку, як хустинка до носа! Слідуючого дня критики вказали з притиском на те, що перекладчик повинен був вибрати слово „серпанок" чи якесь інше подібне, більше підхожіше слово.

Але Бріян — це не є літературний, льоґічний дух. Бріян є мрійником, дещо лінивим мрійником, який глядить лише в будуччину та мало цікавиться безпосередніми льоґічними звязками. Хоч як мало вірю у так звані расові питомемности, а проте глибшу основу його forma mentis можу добачити лише у факті, що Бріян своєю расою походить з Британії. Він є кельтійцем, зовсім так само, як по другому боці каналу кельтійцем є Давид Льойд Джордж. — Льойд Джордж, який мав з Бріяном так багато дечого спільного, дарма, що про цю спільноту може обманути момент, що французький державний діяч є людиною Музи без особистого голоду влади, чого саме не можна сказати про британського вождя лібералів..."

ОДНА ДИПЛЬОМАТИЧНА РОЗМОВА.

„...Його велика воєнна ідея, експедиція до Сальонік, стала вирішеним фактом. Франція і Англія погодилися вислати однакову скількість дивізій. Конференція у Кале мала управильнити всі подробиці.

„Раптом у Кале підвівся з місця Асквіт — так оповідав мені Бріян, з ніколи непогасаючим огарком папіроски в устах, — та заявив в однаково урочистому, як теж ніяковому тоні: уряд Його Брит. Величества обміркував, мовляв, справу ще раз і прийшов до висновку, що буде краще не влазатися у „скок в гречку" на Сході. Я подивився довго на Асквіта й інших англійців та крізь голову майнула мені одна думка. Але я сказав лише таке: „Ну, добре, — не говорім про це більше". — Як ви це розумієте? — спитав задоволено Асквіт.

— Мені здається: коли ми поставлені тут перед таким добре передуманим рішенням наших британських союзників, то не маю що більше казати про цю справу.

— Але чейже чотири французькі дивізії є уже в дорозі до Сальонік.

— Так.

— Алеж вони ідуть на певну загибіль. Поскільки ми знаємо від грецького уряду, ви можете бути спокійні, що їх не сторпедують, якщо вони дістануть наказ завернути до Марсилії і Тульону.

— Саме тому, пане Асквіт, вони вичалять. Бо ті обіцянки є найкращим доказом, що там бояться їх вичалення.

Асквіт перервав засідання. Він мав коротку приватну розмову зі своїми британськими товаришами, і в пів години пізніше вернувся та заявив:

— Ми вирішили вислати до Сальонік стільки дивізій, скільки хочете.

А Бріян додав:

— Я відчував це від самого початку...

„МИР КЛЄМАНСА".

„Коли був у життї Бріяна якийсь день, в якому він почував, що справді причинився чимсь вартісним і благородним до історії свого краю і Европи, день, на який він справді гордий, то це напевне день, в якому вдалося йому в Льокарно покласти підвалини під мир порозуміння між Францією і Німеччиною та — бодай до деякого ступня — заступити версайський мир, який, в наслідку найбільшої психольогічної помилки в 1919 році, зліплено без ніякої свобідної виміни думок з одною з договірних сторін.

Не вважаючи на трохи штучно-святочний настрій, який тоді панував у Франції, Бріян цілком не робив з того тайни, що він осуджує мир у такому виді. „Знаю, що ви не терпите мого миру", муркотів одного дня Клємансо, який тоді був ще премієр-міністром, до свого попередника, стрінувши його в кульоарах французького парляменту.

— Цілком слушно, любий друже, — відповів лагідно Бріян, у своїй поблажливій формі. — Не люблю вашого миру: він справді подібний до вас. Він насунув бундючно капелюх за вухо та носить грубу палицю і бадьоро нею вимахує у воздусі...

„ЗРАДНИК" і „ДЕЗЕРТИР".

„Мені здається, що головною підставою успіху Бріяна є його штука переводити компроміси, рідка штука в краю з такою строгою ментальністю, як Франція. У кожній політичній кризі він змірковує негайно те, що вяже, а не те, що розділює; а що не привязує ніякого значіння до зовнішніх форм, він завжди готов піти назустріч противникові і признати йому уступки, — очевидно: мінімум уступок. А всеж, він зробив ними перший крок і тим простим фактом створив атмосферу примирення.

Коли він нічого не може дати, то всеж находить якусь штучку, щоби роззброїти ненависть. В 1926 р., перед кабінетом Пуанкаре-Бріян, президент Републики доручив йому місію скласти власний кабінет. У тому часі спеціяльно не любили його в соціялістичній партії. Серед схвильованого настрою соціялістичні члени парляменту виявили знову своє старе пересердя супроти партійного „зрадника" і „дезертира". Але Бріян мусів з ними рахуватися. Щож він зробив? Безтурботно пішов до них особисто, до їх конференційної кімнати, де вони, численно зібрані, зустріли його ледово-холодно.

Бріян відразу зміркував, як стоять справи, недбало сів і сказав:

— Так, знаю, я — зрадник і дезертир. Слушно. А тепер, мої панове, чи не добре було би поговорити нам про наші спільні актуальні інтереси і журби?

Француза, який може протиставитися несподіваному дотепові, ще не народився. Усі засміялися і — щоби буквально зацитувати, що мені сказав один французький парляментарний лідер, який був присутній на тому засіданні і мімічно представляв-відтворював ту сцену — „всі раптом полюбили його"...

— Піврічні пописи елевів Музичного Інсти-

ЗА ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ
голодуючим українським селянам.

(З промови сенаторки О. Кисілевської, виголошеної в сенаті при дебаті над бюджетом міністерства праці й суспільної опіки дня 4. березня 1932 р.

Ціла дискусія в часі нарад над бюджетом міністерства праці й суспільної опіки крутилася головно біля міського безробіття. Натомість не посвячено в ній ніякої уваги потребам сільського пролетаріяту, півпролетаріяту і малоземельного селянства, хоч їх нужда не менша від робітничої по містах. Виглядало це так, якби Польща була виключно промисловою державою, а не на 70% рільничою. Це просто важко зрозуміти, що уряд не журиться долею тих, що становлять підставу сили народу, й котрі дають найбільше рекрута, найбільше піддержують скарб держави своїми податками і виживлюють людність міста. Діється це хіба тому, що селянство не є так вповні станово зорганізоване і через те не має тої сили, щоби від держави так рішуче зажадати допомоги, як це робить робітництво міст. Одначе це не може бути причиною, щоби байдуже дивитися, як селянство гине з голоду, як дегенерується через те ціле покоління. Уважаю цю справу так важною, що міністерство праці й суспільної опіки не може перейти над нею до порядку дневного, бо воно є обовязане журитися за долю цілого народу, а не одної його верстви.

Порушу тут справу положення українського народу, котрий як знаємо на 87% є народом селянським, а положення його є важче ніж усіх інших. Передовсім у нас є перелюднення — рівне країнам промисловим, а з тої причини нужда. Вже перед війною на наших землях постійно не вистарчало поживи на суму 70-ти міліонів австр. корон річно. Цей харчевий дефіцит покривали ми зарібками сезонової та заморської еміграції. Нині це цілковито припинилось. Додаймо, що на нашому терені нема фабричного промислу, а промисл нафтовий, сільний, сірниковий, що був у Галичині, доведений до занепаду. Отже про ніякі хочби найменші зарібки, або користування з допомог для безробітних, із кас хорих і т. п., що має фабричний промисловий робітник, — нема мови.

В наслідок воєнних операцій, що на нашій землі безнастанно відбувалися, наш край цілковито знищений. Шкоди, які ми потерпіли на наших землях доходили до сім міліярдів, а в самій Східній Галичині 3½ австр. корон. Ми не дістали ніякої помочі на відбудову. Наш нарід відбудувався власними силами, а також без помочі уряду, а радше мимо ріжних перешкод з його сторони (про що ми багато разів в промовах й інтерпеляціях згадували) розбудовує також своє культурне життя. На жаль і в тій великанській нашій праці — ми позбавлені навіть дешевого державного кредиту. Що правда в світ пустили поголоску про 46 міліонів зол. кредитів для Східної Галичини, а з тих казочних скарбів наш селянин не отримав нічого, бо чейже тих 69 тисяч золотих на 7 міліонів українського населення, як це було в дійсности, хіба годі брати в рахубу. Наслідки цієї політики є такі, що наш селянин впав у руки лихварів. Під теперішню пору довжник не в силі платити не то капіталу, а й відсотків і в наслідок того останки селянського майна йдуть на ліцитацію. Одначе держава не уважає за конечне вмішатися в ці справи та вкоротити оргії лихварів.

Сама держава без милосердя стягає непропорціональні до теперішнього положення рільництва податки, ані не дає розпорядку адміністративним властям, щоби в тому важкому часі не переслідувати наших селян ріжними адміністративними карами часто, як знаємо, з політичних мотивів. Держава не йде з допомогою населенню хочби обниженням цін соли, цукру та сірника, що є державними монополями.

Важке матеріяльне положення українських селян у Галичині погіршили ще дві причини. У горах перейшли через хлопські поля страшні виливи рік, які в двох роках наробили школи на більше як 70 міліонів золотих. Гірських потоків не тільки не регулюють, але через вируб лісів спричинюють небувалі за давніх часів катастрофи. Деяким селянам вода забрала все майно або велику його частину. В свому часі зіїзджали комісії, оглядали, оцінювали, записували шкоди і... на тім скінчилося. Минулого тижня була в мене депутація таких зруйнованих селян і з розпукою питала, що їм робити, щоб бодай частину цих оцінених сум дістати?

На долах багато нужди в Галичині спричинила пацифікація і потерпіли культурні товариства, потерпіло теж невинне населення. В тисячках господарств знищено приготовані на зиму й весну збіжеві запаси, господарські знаряди, будинки, одіж, а в додатку людське життя. Це важко відбилося на дальшому життї...

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. БЕРЕЗНЯ 1932.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Шевченко
в західньо-европейських перекладах.

У двох моментах завертаємо ще постійно до Шевченка: у щорічні роковини та коли думаємо про закордонну пропаґанду нашої справи. З одного боку підшукуємо щораз то нові риси величини Шевченка, з другого вважаємо цю величину одним із найсильніших козирів пропаґанди.

Серед тих намагань віддати поклін поетові повторяють вряди-годи думку, що вже пора перекласти „Кобзаря" на европейські світові мови. Погляд на переклади характеризує у нас найкраще факт, що навіть самі земляки почувають себе в спромозі братись за таку працю. Нелегко розяснити їм таку просту правду, що переклад мусить стояти на рівні сучасної поезії в даній літературі і що перетворити таку своєрідну поезію як Шевченківську для цього треба бути неабияким майстром слова. Навіть інтеліґентні літературні статті наших діячів і професорів у західньо-европейських мовах не мають найменших даних, щоби звернути увагу знавців на невідомого поета, бо вони не виходять із духових потреб чужинної літератури, не знають авдиторії, до якої звертаються і стоять осторонь актуальних проблем творчости.

Великих поетів відкривають і вводять у свою літературу тільки великі поети.

Досі Шевченко не діждався справжнього перекладчика в німецькій, французькій, англійській або італійській мові. Нечисленні переклади в цих мовах — аматорські спроби. Коли ми, українці, читаємо такі переклади, то в думці повторяємо собі оригінал, і піддаємось омані „вірности". „Садок вишневий коло хати", „Дніпро і кручі" промовляють до нас усією гамою поетичних образів і ніжних почувань; для чужинця вони чужі. Зрештою, чужинець шукає в перекладі в першій мірі того, що в кожнім оригінальнім творі: новини, подиху таланту, що захоплює тонами досі невідомими.

Досі найкращим перекладом Шевченка у західньо-европейських мовах уважають німецьку збірку Юлії Вірґінії. Та саме тому, що прізвище перекладчиці не існує в історії німецької поезії, зовсім природно, що прізвище Шевченка не існує в німецькій критиці, хоч би як цитата, натяк, пригадка.

Друга щодо величини збірка в англійській мові п. з. „Український Кобзар" американця А. Д. Гантера видана в Вінніпеґу (1922 р.) — це майже педаґоґічні зразки, як перекладати не слід. Із поезії Шевченка залишились там тільки ті самі слова, наче в словнику і похвально даремне зусилля будувати з них строфи.

Досить прирівняти із ними шість поезій перекладених англійкою п-ею Е. Л. Войнїч, щоби бачити ріжницю. „Минають дні, минають ночі"... в її перекладі це вже бодай якась поезія, хоч як важко збагнути з неї великого поета*).

Італійці, так само як французи, обмежуються до ритмічних-прозових перекладів; у 99 прц. перелицьовують дослівний чужий прозовий переклад, не розуміючи оригіналу. Італійська мова могла би перша найбільше наближитись до оригінальної форми Шевченкової поезії: вона має ту саму широку скалю змінних наголосів, що наша.

У бібліографії франц. перекладів Шевченка**) не найдемо досі ніодного перекладу, що міг би передати французам чар і оригінальність Шевченкової Музи. Правда: українська природа та історія грає в цій поезії таку велику ролю, що чужинцям нелегко її зрозуміти. Та саме тому національні поети потрібують ще більших перекладчиків, ніж поети „космополіти" в роді Данта, Сервантеса, Байрона або Ґетого.

Читаючи „Кобзаря" піддаємось чарові нашої народньої поезії; одноманітність рим в історичних думах, улюблені рефрени „думок", своєрідна символіка, звязана із народніми віруваннями та побутом — це все незрозумілі атрибути краси для чужинця, що живе іншою історичною та літературною спадщиною. Навіть коли сучасний поет перекладає другого сучасного мусить заступати символіку, що родиться з асоціяцій, звязаних із поодинокими словами в даній мові, зовсім іншими засобами.

Навіть наркотики впливають неоднаково на ріжні народи; опій, горілка, вино, рум, а навіть кава та чай мають ріжну силу відповідно до того як довго вживав їх якийсь нарід і серед яких умовин. Поезія теж наркотик. „Воля", „кайдани", „сонце" й „віконце" не мають зовсім того значіння для француза або англійця, що для нас; часто там, де одно із них настроює нас сентиментально або боєво, чужинець находить тільки витерту клішу, висортовану з літератури.

Не досить, що „Кобзар" має свіжість найкращої лірики та патос, які віддихають мов туга за екзотикою і свобололюбні пориви; треба, щоби його відкрив великий поет як новий світ образів і вражінь. А популярність імени Шевченка зовсім інша справа. На найкращу поезію приходить іноді мода, як і найдурніша мода має в собі дещо з туги за поезією.

Шевченко як поет не може стати відомим в европейській літературі раніше, ніж деякі европейські письменники почнуть учитись української мови. Коли дехто з земляків скаже, що за це доведеться ждати за довго, нехай розважить себе тим, що майже з усією славянською поезією досі небагато краще.

—o—

*) Вони вийшли окремою збіркою в 1911 р. з життєписом Шевченка та перекладом із Лермонтова поеми про Калашникова.

**) Цю бібліографію зладив І. Борщак і вона має вийти заходами Комісії Шевченкознавства при „Наук. Тов. ім. Шевч." у Львові.

Наші гуманітарні інституції як Товариство Опіки над Дітьми і Молодю, Вакаційні Оселі, Сиротинці, Захисти, Діточі Захоронки, Порадня Матерей і т. п. майже без вимку позбавлені допомоги держави, через що не можуть населенню дати такої помочі, яку хотілиб дати.

Отсе дуже побіжно й не повно переказані причини, наслідком яких наше село найтяжче діткнула теперішня кріза, а тому то йому потрібна негайна допомога. Нині з нашого села надходять вісти, від яких кров у жилах морозить. Ось у газеті „Діло" з 2. березня, подає о. Семен Кульчицький, голова парохіяльного Комітету помочі безробітним і голодуючим, страшний образ нужди, яку справлив особисто в громаді Угерці Винявські. У багатьох селян, обтяжених родинами нема ні зерна збіжа, ні одної картофлі. Численні з них вже хорі з голоду і зимна, бо їх хати й серед морозів неопалювані. Все це зарібники або малоземельні, що, не маючи майна, не всилі позичити ані сотика. Роботи теж не знайдуть. У цьому селі нараховано дослівно 180 голодуючих осіб. Місцеве населення само бідне, не в силі їм помогти, а в додатку в літі град цілковито знищив їм засіви.

З цілої збірки на голодуючих зібрано в селі тільки, що розділено між голодуючих по три кільограми збіжа на особу. А що буде дальше? Таж там є діти, що як пишуть, ходять наче занадженi, ослаблені, вихудлі, близькі голодової смерти. Чиж на це має бути глухим міністерство сусп. опіки. Так є на долах, де всеж таки нарід ніколи не був без кусника хліба, як це буває в горах, де земля не родить збіжа, а нарід жив колись з зарібків або з сезонової й заморської еміграції. Парохіяльний Комітет помочі безробітним і голодуючим гірського села Криворівні, видав відозву, підписану священиком о. Амброзиком й учителем Гжертом, в якій просить допомоги для того села, яке живе в останній нужді від часу повені 1927 р., коли то вода знищила його урожайні, низько положені землі. Підписані відвідали в тому селі всі бідні гуцульські хати та знайшли 49 родин без одної картофлі, без зерна збіжа. Люди жиють з жебрання між сусідами, які теж не мають кусника хліба. В одній хаті знайшли півнагу жінку з дитиною, котра сиділа голодна в хаті неопаленій від трьох днів, бо не мала сили вийти щось вижебрати й призбирати на опал. Збірки того Комітету не переходять 30 зол. у місяць. Комітет безрадний в обличчі такої великої нужди. І так діється всюди на Гуцульщині, Підгірю, на долах. — Отже в імя людяности й прав, які нам прислугують, жадаємо від міністерства праці й сусп. опіки, щоби потребуючим поспішило з негайною допомогою. Не вільнож державі фондами, які складає весь нарід, а в тім і наш український, який, як відомо, творить майже четвертину населення тої держави, розпоряджати так, щоби навіть у такій вимково грізній ситуації не брати того населення в рахубу. Наш нарід твердий, терпеливий, але не можна забувати, що голод не є добрим дорадником. А є в державі особливо на наших землях джерела, які з пожитком для населення і держави можна обернути в користь голодуючих. Є то як вже згадав п. сенатор Павликовський, суми видавані на поліцію і конфідентів. Краще обернути ці фонди на шляхотніші цілі. Це і матеріяльно і морально принеслоб більші користи як ті, які вони їй тепер віддають. А бувби то фонд не малий, може не одного врятував би від голодової смерти.

Несподівана звижка фунта штерлінґів.

Сензаційною подією на фінансовому ринку є нагальні скоки курсу англійської валюти. Почались вони вже в понеділок на льондонській біржі, яка занотувала кінцевий курс фунта в відношенні до доляра 3.53 проти 3.51¹/₄ в суботу і 89.81¹/₄ проти 89.31¹/₄ в суботу в відношенні до франка. Слідуючого дня, у вівторок, госса продовжалась із години на годину, так що вечором платили вже за фунта 3.71 долярів, або 94.75 франків.

Як причину цієї небувалої звижки недавно здепресіонованого фунта подають утечу англійців від чужих валют, а тим самим зріст їхнього довіря до краєвої валюти та великі інвестиції французьких і американських капіталів у британських цінних паперах. Ці надмірні льокації чужих капіталів уважають в Англії явищем некорисним, бо вони можуть спричинити надмірне вибуяння курсу фунта, що підрізалоб наново британський експорт.

З уваги на те сьогодні в Льондоні надіються, що „Бенк оф Інґленд" обнизить у дальшому дисконтову стопу до 4%, а також надіються на скору стабілізацію.

Н—ич.

—o—

Нова пятилітка.

Доповняючи нашу статтю п. н. „Останній рік пятилітки" подаємо напрямні нової радянської пятилітки, яка буде тревати від 1933—1937 року.

Завданням цієї пятилітки під політичним оглядом є знищення капіталістичних елементів і взагалі нівеляція поділу суспільности на кляси. Під оглядом господарчим плянується збільшення машинової продукції в 1937 р. на 3—3¹/₂ разів у відношенні до пляну в 1932 р. Продукція вугілля повинна у 1937 р. виносити 250 міл. тон (дійсна продукція 1931 р. 57.6 м. т.), нафти 70—85 міл. тон (1931:22.3 м. т.). Електрична енергія повинна бути збільшена в 1937 р. до 100 міліярдів КВ/г (плян на 1932 рік 17 мрд.). Залізничих ліній мають збудувати протягом цієї пятилітки ок. 30.000 км. Продукція збіжа в 1937 р. повинна виносити 130 міл. тон. Досі виносила вона пересічно 75—80 міл. тон.

Помимо дуже високих продукційних плянів цієї другої пятилітки радянський уряд дещо обмежив її розмах. Тимчасові дані нової пятилітки оголошені в половині минулого року були значно вищі. Після цього тимчасового пляну усталено продукцію на 1937 рік: для чугуна на 60 міл. тон, для вугілля на 580 м. т., для нафти на 150 м. т. і т. д.

На обмеження пляну другої пятилітки вплинуло некорисне виконування першого пляну протягом двох останніх років. Продукція деяких галузей радянської промисловости в 1931 р. не тільки не збільшилася, але у відношенні до 1930 року викаже навіть зменшення.

Очевидно не треба забувати, що це тільки пляни, а радянські пляни значно переходять межі дійсної спроможности.

Евген Чехович.

•

У ч. 52. I. части статті „Пятилітка" подано помилково в табельці: імпорт 845,1 міл. — має бути 645,1 міл.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. БЕРЕЗНЯ 1932.

СТ. ЛЮДКЕВИЧ. 4)

У сороклїття „Львівського Бояна".

(1891—1931).

(Докінчення.)

Крізь домівку „Бояна" за його 40-літню діяльність (Ринок 10, Трибунальська, Ринок 24 і Шухевича 5) — пересунулися довгі ряди людей, які сильніше чи слабше, на довший або коротший час звязали свою діяльність із товариством. Були це диригенти, композитори, провідники, організатори прогульок, тихі працьовники — бібліотекарі та секретарі, вкінці співаки — хористи та солісти. Нема змоги перечислити тут їх імена, бо вони йдуть вже на сотні, а дедалі й на тисячі. Але ми булиб у клопоті навіть тоді, якби хотіли назвати хочби тільки найчільніші, найбільш заслужені імена, бо вибирати між ними нераз було би важко, якби ми хотіли бути зовсім справедливі.

Якби приймити, що Т-во „Боян" справедливо наділяло своїх найбільш заслужених діячів своєю найвисшою нагородою та відзнакою: **почесним членством,** то слід було би на цьому місці назвати ось-яких почесних членів „Бояна": В. Шухевич, д-р Ст. Федак, Н. Вахнянин*), Ф. Колесса, Г. Ясеницька, М. Волошин, Ст. Людкевич, Й. Доманик та І. Рожанковська. Але Тов-о „Боян" вибирало почесних членів переважно зпоміж керманичів, голов, диригентів; одначе з цього не виходить, що між т. зв. „тихими" працьовниками", довголітніми бібліотекарями, секретарями або й рядовиками „Бояна" не можна би найти людей, яких заслуги для товариства були може й не менші, а в деякому випадку — хто зна, чи навіть не більші від декого із заслужених почесних керманичів.

Ми могли би закінчити тими милими серцю елегійними згадками минулого „Бояна", якби перед нами не стояла тверда та важка дійсність та конечність продовжати працю „Бояна" в тяжких умовинах та при зростаючих і змінчивих вимогах та химерах сучасного життя.

І тут виринає перед нами відворотна сторона медалі: важкі умовини праці в нашім „Бояні" та ріжні інші болячки товариства, на які слід нам тут звернути увагу.

Уже від самого початку істнування „Бояна" ставали перед товариством до вирішення деякі важкі питання, які й від самого почину були нераз предметом дискусій на засіданнях виділу і загальних зборах, та які і досі залишились завішені.

Перше таке принципіяльне питання було: 1) Чи „Боян" має тільки плекати українську національну чи пак народню хорову літературу і зробити її своїм головним, коли не виключним репертуаром, — чи стати більше на „інтернаціональну". мистецьку площину, та втягнути у круг діяльности також багату чужинецьку, західно-европейську музичну літературу? І у звязку з тим: чи має плекати виключно народній жанр хоровий „а капелля", чи також у рівній мірі всі інші роди співочих форм пр. більші вокально-інструментальні твори?

Друге не менше важливе питання: Чи товариство має служити у першу чергу т. зв. суспільницьким ідеям, для звеличування всяких національно-культурних свят, у роді Шевченківських чи Франківських академій то-що, — чи має плекати музику хорову як мистецтво про себе, щорічними програмовими концертами всякого стилю?

У звязку з тими виринало нераз третє принципіяльної ваги питання: Чи „Боян" має залишитись по своїй традиції надалі виключно хором добровольців-аматорів (хоча й не дилетантів), чи не булоб корисно заступити його хором професіоністів, зобовязаних до фахової праці, від яких можна би домагатися інтензивнішої праці?

Ніодного із тих принципіяльних питань шолю подою „Бояна" і досі не рішали дефінітивно; без огляду на численні дискусії та деякі спроби повести справу в цьому або тому напрямі не найшлося сили довести діло послідовно до кінця. Через те і хід праці товариства не йшов в однім напрямку, а хитався між ріжними зовнішніми впливами. „Боян" старався виконати всі свої „громадянські" обовязки, беручи участь, або влаштовуючи всякі щорічні і принагідні святочні свята від Шевченківських до кооперативних свят і духовних академій включно, та не ставало нераз часу на ювілеї для померших композиторів та на програмові концерти. До т. зв. „професіонального" хору наші бояністи ставилися і ставляться у своєму ідейному почуванню — негативно, навіть згірдливо, та боронять твердо принципу добровольчої ідейности; але при цьому забувають, що для осягнення мистецьких цілей добровольці-аматори мусять видвигнути і перевести в життя залізну, хоча й моральну **дисципліну та орґанізацію праці,** яких у „Бояні", від почину до нині завсіди бракувало, а нераз недостача її просто не дала змоги осягнути верхів мистецтва тим, які до нього раді були вести товариство. Тому і умовини праці в „Бояні" були завсіди і лишились такі тяжкі, особливо для тямущих диригентів, які виступів хору „Бояна" не хотіли обезцінювати, а вдержати на висоті відповідно до престіжу товариства при все зростаючих вимогах нашої музичної культури. Добре характеризує ці важкі умовини праці та нестійність організації у „Бояні" хочби й цей факт, що голови, які проводили в „Бояні" десять літ, та диригенти, які видержали на цьому становищі хочби **пять** літ без перерви, належать до вимків. Очевидно, що усі ці недомагання переживають ще у далеко більшій мірі майже всі наші провінціональні „Бояни", хоча й може не прийшли іще до повної свідомости свого лиха.

Тому і в цей святочний момент 40-ліття свого істнування найстарше співоче товариство — „Львівський Боян" побіч гасла: „Наша дума, наша пісня", — мусить кинути нероздільний із ним зазив: **До організації нашого співочого і музичного життя,** чого у нас досі на жаль не вдалося перевести!

*) У цьому списку пропущено М. Лисенка, О. Нижанковського, О. Мишугу та ін. діячів, які безпосередньої участи в житті „Бояна" не брали, а були призначені почесними членами honoris causa.

ЯПОНЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ І ПРОТЕСТУЮТЬ.

ТОКІО, 9. III. ПАТ. Японська влада опрокидує вістки про гуртування японських військ на большовицько-корейському кордоні. Рівночасно яп. влада наказала японському амбасадорові в Москві, щоби домагався від большевицького уряду виясненя у справі гуртування більшовицького війська на тому-ж кордоні.

Дрібні вістки.

Президент Манджурії. б. цісар Китаю, Пуї, приїхав до столиці Чан-Чун.

ДПУ впало на слід терористичної організації, яка підготовила замах на радника німецької амбасади фон Твардовського. Підготовляють процес.

Передучора в Мукдені вибухло 7 пожеж, впевняють, що підпалюють анархісти, щоби таким робом протестувати проти молодої манджурської держави.

Побут мадярського міністра закордонніх справ Валько в Римі стоїть у звязку з переговорами про господ. відбудову наддунайських держав.

З огляду на передвиборчу акцію перед виборами президента Німеччини поліційна влада скріпила поліційні стежі на вулицях міст.

Правда про одно віче.

Звіт з господарського віча посла Луцького у Стрию.

(Спростування фальшивої газетної звістки.)

На 18. лютого н. р. скликала стрийська філія „Сільського Господаря“ господарське віче до великої салі „Народнього Дому“ в Стрию, заповідаючи, що на цім вічу буде промовляти посол *О. Луцький*.

Вже на пів години перед заповідженим відкриттям віча велика саля „Н. Дому“ виповнилася ущерть народом, що зійшовся на цей день до Стрия не тільки зі стрийського, але й зі скільського та долинського повіту. Присутніх було щонайменше 1200 душ. Прихід посла Луцького на салю привитали зібрані бурею оплесків.

Віче відкрив короткою промовою голова філії, суд. оборонець радник *Думін*. Потім забрав слово пос. О. Луцький, який промовляв більше півтора години. Тієї дуже цікавої і змістово багатої промови вислухали зібрані з великим зацікавленням. Потім, після відповідного виясненя кожної справи, переведено 16 резолюцій, в яких схоплено найважніші домагання української господарської, особливо аграрної, політики. Ціле віче було надзвичайно поважною маніфестацією українського селянства Стрийщини і ще одним проявом його національного, організаційного об'єднання. Після віча пос. О. Луцький ще довго давав поради окремим громадянам.

Тимчасом на превелике здивування прочитали ми тут у Стрию в однім українськім щоденнику допис такого змісту, що на тому вічу „частина присутніх“ вийшла зі салі нарад з вигуками проти „чорної кави“ та посла Луцького. Тому треба ствердити, що в часі цілого віча виступив тільки один учасник, відомий сельробівський агент Шиш з Лисятич, з закидами проти української кооперації та української господарської політики. Підчас його промови якийсь його кумпан, що стояв біля нього, крикнув „чорна кава!“ На цей оклик ніхто навіть не звернув уваги, а на виводи Шиша негайно відповів пос. Луцький. Після тої відповіди дійсно для Шиша не було вже місця на салі і можливо, що він вийшов, на що теж ніхто не звернув уваги, тим більше, що він стояв біля самих дверей. Присутні на вічу — це були у величезній більшості розумні, свідомі і політично зрілі господарі та поважний гурт інтелігенції, себто люди, які добре орієнтуються в українських справах та зокрема тямлять авторитетне виясненя справи т. зв. „чорних кав“, і тому серед такого зборища демагогічні вигуки здискредитованих і невідповідальних одиниць не можуть мати ніякого впливу.

Як через той глупий одиничний дотеп, якого навіть ніхто не завважив, можна було звузити звідомлення з величавого віча до самого підкреслення отого епізодику в такім тенденційнім виді, цього не зрозуміє ніяка відповідальна громадська людина, тим більше, що чейже багато важнішим епізодом — який даний дописувач промовчав — були оклики поліційного комісаря, який двічі підчас промови посла Луцького грозив розвязанням віча!

Учасник.

Новий політичний процес.

Б. пос. д-р Осип К о г у т відповідає перед судом у Львові за свое посольство.

ТРЕТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ВІЧЕ В ЗАБЕРЕЖУ.

Свід. Альбін *Єдлінський*, ст. постерунковий слідчої служби, був виделегований станиславівським старостом до Заберiжа, де д-р Когут зголосив на 16. березня 1930 р. віче. Зміст промови дра К. подає згідно з актом обвинувачення. Між іншим мав сказати, що „український нарід стогне в польській неволі“, що „українські посли не увійшли до сойму, щоби будувати Польщу, але щоби кинути полякам в лице всі безправства, яких допускається влада на українському народі“. Опісля критикував поліцію, кажучи, що вона „замість шукати за злодіями, шукає за соломою по стрихах і за гноївками по подвірях“. Коли Єдлінський хотів йому перебити, промовець крикнув: „не перешкаджайте мені, бо не маєте права“. Дальше говорив про податки, які уряд стягає безправно і тоді Єдлінський розвязав віче. На салю увійшла поліція під командою пшодовніка Следзя, щоби розігнати людей, але д-р Когут велів йому наперед вилеґітимуватися, а коли той не хотів, обвинувачений сказав: „Люди, не розходіться, не слухайте його, ніхто не має права вас викидати!“ Коли поліція зайняла грізну поставу і скинула кріси з плечей, він сказав: „Люди, розходіться, бо може статися комусь кривда! Вони мають кріси і баґнети, а ми їх не маємо!“

Оборона ствержує ріжні суперечности між теперішніми словами свідка і зізнаннями у слідстві. Обвинувачений пригадує, що в його процесі проти краківського „Іл. Курера Подзенного“ свідок зізнав, буцім то він, говорячи на вічу про податки, закликав „Пендзіць кіямі“ податкових екзекуторів...

Свідок каже, що він таке чув і іменно за те розвязав віче.

Обвинувачений ріжними подробицями виказує суперечности й брехливість зізнань свідка та ствержує, що Єдлінський розвязав віче в менті, коли він згадав про побиття посла Сержетника на українському концерті поліцією на Волині, та що він вніс скаргу на поліцію за її поведення в Заберіжу.

Розчарування внесли для прокуратора зізнання свідка Івана *Амброзяка* (сина Василя), який замість підтримувати акт обвинувачення, зізнавав корисно для обвинуваченого. Показалося, що в селі є ще другий Іван Амброзяк (син Михайла), але він не приїхав на розправу.

Зізнання свідка Петра *Следзя*, пшодовніка, що оповів свій інцидент на вічу в Заберіжу, не принесли нічого нового, а так само свідка Яна *Корцюка*, постерункового, що мало чув і видів.

Зате два дальші свідки: Олекса *Федорів* і Михайло *Гречаник*, селяни з Заберіжа, ствердили, що д-р Когут після розвязання віча сказав тільки, що до розвязання нема причини, але щоби люди не розходилися, не говорив. Не сказав теж, щоби люди гнали буками екзекуторів.

ЗАБОРОНЕНА НАРАДА В НЕВОЧИНІ.

Ще раз розглянено справу забороненої довірочної наради в Невочині, скликаної задля лісних робітників.

Головний свідок Стефан *Кальота*, пшодовнік, на якого донесенні оперте обвинувачення, не ставився на розправу, тому предсідник трибуналу відчитав тільки його зізнання про хід подій у звязку із забороною довірочної наради. Свід. Базилі *Іваніцький*, постерунковий, не багато причинився до висвітлення.

Інше світло кинули на справу зізнання свідка Андрія *Козака*, селянина, в якого хаті мала відбутися нарада. Люди мали запрошення ще попереднього дня. Коли пост. Кальота з доручення староства нараду заборонив, д-р Когут назвав це безправством, що поліцію та староство потягне до відповідальности. Свідок не чув, щоби говорив про „спадання поліційних голов“.

Зізнання двох останіх свідків: Івана *Романюка*, селянина із Невочина і Міхала *Конечного*, постерункового, не принесли нічого нового.

24 ПИТАНЬ.

Після відчитання деяких актів предсідник закінчив доказове поступовання і відчитав 24 питань, на які завтра мають відповісти присяжні судді.

Промови прокуратора і оборонців та присуд відложено до завтрішнього дня.

Зі сойму.

На засіданні сойму в середу приняли в 2. і 3. читанні новелю до закону з 1923. про сусп. обезпечення, про зворот посілостей, сконфіскованих займанними урядами учасникам боїв за незалежність, закон про стемплеві оплати, проєкт закону про безплатну доставу друків для бібліотек і урядових реєстрацій.

Зчерги сойм приступив до внесення ППС. в справі зменшення платні маршала сойму. Приняли внесення референта Сіцінського (ББ.), щоби над соціялістичним внесенням голосувати без дискусії.

Внесення комісії в тій справі ухвалили.

Опісля сойм приступив до 1. читання закону про повновласти для президента держави. При цьому прем. Пристор виголосив промову, в якій сказав, що проєкт передбачує дві катеґорії повновластей: 1) на кілька місяців між теперішньою та найближчою сойм. сесією, що торкається госп. справ і 2) що розтягається майже на три роки та торкається реорґанізації адміністрації. Вкінці премієр схарактеризував госп. крізу, ствердив, що найважнішою справою в Польщі є зрівноваження бюджету та що дефіцит у Польщі за 10 місяців бюдж. року 1931/32 виносить 6 проц. сторони доходів.

Після промови премієра маршал повідомив, що обмежує час промов послів до 15 хвилин. У дискусії від Українського Клюбу говорив пос. **Хруцький**, який зазначив, що закон цей касує зовсім надзв. сесії, бо з повновластей виключені лише справи, які належать до звичайної сесії.

Пос. Темпка (ХД) зазначив, що сойм складається з таких слухняних виконавців волі уряду, що повновласти зайві.

Маршал заявив, що проєкт відсилає в 1. читанні до правничої комісії.

Найближче засідання сойму в четвер.

ОСТАННІ ВІСТИ

ВАЛЬДЕМАРАСА АРЕШТУВАЛИ.

Із Ковна повідомляють, що на приказ литовської влади арештували Вальдемараса в готелі після переведення ревізії. Є чутки, що Вальдемарас готовив знову змову проти уряду. Вальдемараса перевезли до Ешеренів, де остане під поліц. наглядом. Кажуть теж, що В. хотів видавати новий політ. часопис і взяти участь у політ. житті.

РУМУНІЯ ПІДПИШЕ ПАКТ ІЗ СРСР.

Букарештенський часопис „Лупта“ твердить, що після розмови прем. Йорги з Пілсудським Румунія рішилася підписати із СРСР. пакт про неагресію.

ЗНОВУ ВИСТРІЛЯЛИ ЛЮДЕЙ НАД ДНІСТРОМ.

Румунська преса приносить вістки, що у місцевості Тіген 8 людей хотіло переїхати саньми із СРСР. замерзлим Дністром на румунський бік. Більшовицька прикордонна сторожа вистріляла всіх із скорострілу.

ЧАН-КАЙ-ШЕК ГОЛОВОЮ НАЦ. РАДИ.

МОСКВА, 10. III. ПАТ. Більшовицькі джерела повідомляють, що Чан-Кай-Шека іменували головою кит. Нац. Ради та головним командантом усієї армії.

ДЕ ВАЛЄРА ПРЕМІЄРОМ.

ЛЬОНДОН, 9. III. ПАТ. Ірляндський парлямент вибрав 81 голосами проти 68 Де Валєру шефом уряду.

ЗВИШКА ФУНТА ЗАЛОМИЛАСЯ.

ЛЬОНДОН, 9. III. ПАТ. Після вчорашньої нагальної звишки фунт сьогодні заломився. В 11. год. курс фунта дійшов до $3.76\frac{1}{4}$ за доляра та 96.25 франків за фунт. Пів години опісля нараз заломився курс і впав до $3.69\frac{1}{2}$, потім піднісся знову до $3.70\frac{1}{8}$ і вагався ціле пополудне біля 3.70 за доляра і 94.25 фр. за фунт. Вчорашню звишку приписують головно закордонній спекуляції передовсім Нюйорку, Парижа й Амстердаму. Після зачинення біржі в год. 18. нотували нині фунт $3.69\frac{1}{2}$ за фунт. У Сіти кажуть, що зниżка наступила наслідком протидіяння Англ. Банку, який на приказ канцлера скарбу кинув на ринок фунти та купував франки й доляри. Знижку дисконтової стопи на завтра до 4 проц. вважають певною.

Листування Редакції.

Дописувачеві з Бережан: Допис за довгий. Скоротіть на половину, то помістимо.

Подільський Союз Коопер. у Тернополі. Лист дістали, але оголошення в цьому ж ...

Чи є у Львові цензура листів?

Дістаємо такого листа:

На днях дістав я звізо на два заграничні листи, з заміткою, що маю собі сам з почти ті листи відібрати. Приходжу на гол. почту і на мої звіза витягає урядовець зі скритки два пакетики, завинені в білий папір, обвязані шнурком і залаковані. Зверху нема ніяких почтових марок, лише адреса; виглядалоб це так, наче ті листи хтось приватною дорогою мені присилає. Вже хочу листи забрати і приглянутись ближче, що це за диво, але урядовець не дає, а сам переломлює лякову печатку і розгортає опаковку. В середині лист з почтовими марками. Показується, що цей лист з Бразилії від нашого еміґранта Сильвестра Калинця, в Куритибі. Той лист дає мені урядовець в руки та просить при ньому перечитати, чи все в порядку. Хочу листа розрізати, але зауважую, що він **ножицями безцеремонно розтятий.** Другий лист був від того самого надавця і в такому стані. Значить, отвирано оба листи у Львові, а що там були дрібні гроші в бразилійських мільрайсах, то цензура в обаві, щоби ті гроші не пропали, запечатала в окремий папір та залякувала оба письма... Це було би в порядку, бо означені в листах гроші я отримав. Але заходить питання, чому цензура листи отвирала? Якщо для митних урядовців можуть бути підозрілі пакетики більші або менші або посилки-друки, то чим може бути підозріле письмо, запечатане, яке важить 20—30 грамів? Невже в такім листі можна пачкувати заборонений товар? Навіть нема „підозріння", що там може бути заборонена лектура, бо в однім листі були 2 чвертки паперу і один банкнот (50 мільрайсів), що з копертою важило 3 дека! Зазначу ще, що внаслідок цензури і такого доручування листів — посилка йшла **2 місяці** з Бразилії, а нормально йде неповна один місяць.

Гр. Ганулляк, видавець.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер **у Львові, вул. Домініканська 4.** 404 5-5

— **Овочеві щепи** замовляти: А. Терпиляк — садівничо-огородниче заведення в Залукві, почта Галич. Ціна від 0.50—2.50 зол. за 1 штуку. Жадайте цінників. 4—22

— **Співацьке Т-во „Львівський Боян"** просить нас подати прилюдно до загального відома, що проф. д-р Кирило Студинський листовно повідомив Т-во, що він виступає з Ювилейного Комітету „Бояна". Виділ Т-ва приняв це до відома.

— **Комунікат Видавничої Кооперативи „Час" у Львові.** З днем 5. березня ц. р. припинили ми видавання інформативного щоденника „Час". Наскільки в найближчому часі не зможемо його реактивувати, оголосимо в пресі остаточну ліквідацію видавництва, а всім Вп. Передплатникам, які вплатили передплату поза день 1. березня ц. р. повернемо надплачені суми. До того часу просимо всіх наших Співробітників, Передплатників, Читачів і Прихильників узброїтися в терпеливість, що при досвогочасній їх прихильности до нас, дозволить нам перебороти критичний момент. **Видавнича Кооператива „Час".** Львів, дня 9. березня 1932.

— **Львівська радієва станиця** надаватиме сьогодні 10 березня ц. р. в 17.35 год. концерт українки-піяністки Дарії Колессівної.

— **Руханкове Т-во „Сокіл-Батько"** уладжує у вівторок, 15. III. в год. 7.15 вечором в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі **Святочний Руханковий Вечір.** У програму входять: перегляд вправляючих, вступне слово, вправи вільноруч, серпами, на вис. коні, на поручах, забави й гри, вежі, образи на коні, вільні вежі. Участь беруть усі чети „Сокола-Батька". До вправ приґраватиме орхестра. Білети в передпродажі в канцелярії „С.-Б." при вул. Руській ч. 20, а в день [illegible] 6 веч. при касі.

— **На допомогу політичним вязням** зложили гості „Червоної Калини" на забаві 5. березня ц. р. у салях Народнього Дому 128.20 зол.

— **З почтових містерій.** З книгарських кругів доходять до нас слушні нарікання, що почтова тарифа найболючіше відбивається на друкованому слові, на часописах і книжках, себто на таких підприємствах, які сьогодні найменш рентовні. Підвищена тарифа на „друки" при найменшій вазі з 5 сот. на 10 сот. (себто 100%) просто унеможливлює кольпортажу малих друків, цінників, катальоґів, та підкопує теж періодичну пресу, яка місцеві примірники не може оплачувати готівково, а мусить франкувати марками, як звичайні друки. Внаслідок того видавничий рух зовсім припиняється, а книгарі обмежуються з розсилкою реклям і катальоґів до мінімум. Але є ще одна болячка у цій матерії. Загально прийнято, що книгарі і видавці, послугуючись старими катальоґами при зміні цін книжок, поправляють ті ціни на катальоґах з вищих на нижчі, або навпаки, а часом нововидану книжку дописують в катальозі чи то чорнилом, чи машиновим письмом — (заголовок, автора і ціну). І що діється? Коли адресат дістає такий справлений катальоґ, кажуть йому на почті доплачувати кількадесять сотиків, адресат не приймає, катальоґ вертає назад і надавець довідується на почті, що доплата була наложена тому, бо там на катальоґу „щось дописано". Є це аномалія, яка не повинна мати місця на почті, бо поправка ціни чи дописання нового твору до старого катальоґу не є рівнозначне з приватною кореспонденцією, а є „друком" в розумінні закону. Бувають можливо, надужиття, що часом хтось свідомо чи несвідомо, висилаючи книжку, чи часопис вкладає листа до середини; це роблять може несвідомо приватні особи, але годі припускати, щоби видавнича фірма, чи яке торговельно-промислове підприємство, яке розсилає сотки чи тисячі друків денно, забавлялося в приватну кореспонденцію з клієнтами через дописування приватних відомостей на сотках чи тисячах цінників! Такі містерії на почтах, а саме хибна інтерпретація законів і приписів, та сліпий бюрократизм, що придержується мертвої букви припису, — спричинює те, що почта з інституції, що має служити вигоді громадянства, перетворюється в інституцію, з якої громадянство користати не може...

— **З аномалій нашого життя.** Пишуть нам: П. М. Савур-Ципріянович, секретар бл. п. В. Липинського, який весь час еміґрантського життя покійного разом з ним перебував, звернувся був до Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка з предложенням набути посмертну гіпсову маску В. Липинського за зворотом коштів її виготовлення у висоті 7—8 австр. шілінґів. Одначе дістав відповідь, що на закупно маски нема грошей. При цій нагоді зазначимо також, що бл. п. В. Липинському, дійсному членові Наук. Т-ва ім. Шевченка, ця установа не віддала останньої послуги: не вивісила на вістку про його смерть жалібного прапору і не дала жалібних/ оповісток...

— **Із краєвої хроніки.** Стрийський суд увільнив від вини та кари Василя Атаманчука, який стояв під обвинуваченням убивства Дмитра Клодницького в Ольхівці, долинського повіту, в жовтні 1931 р. — Коломийський реставратор Микола Турянський скінчив самогубством; причина — грошеві труднощі та родинна незгода. — До львівської лічниці привезли з Глібович, бібрецького повіту, залізничника Осипа Климовича. Його підстрілили у власному мешканні невідомі ґрябіжники. — Станиславівський суд увільнив від вини та кари Михайла Остапюка з Чукалівки, станиславівського повіту, злогадного вбивника свого вітчима. — Вчора розігнала станиславівська поліція демонстрацію безробітних, підбурених якимсь незнаним чоловіком під домівкою комітету допомоги безробітним.

— **Залізнича катастрофа на Познанщині.** На стації в Наклі зударився вантажний поїзд із поїздом, що маневрував на бічних рейках. Крім матеріяльної шкоди було 11 залізничників ранених, машиніст поїзду помер від ран у лічниці.

— **За ґранату в устах рядовика.** Військовий суд присудив тиждень тюрми хорунжому КОП. Ст. Новацькому за нечувану поведінку з рядовиками. За найменші провини казав він рядовикам кидатися в болото, стояти кілька годин „на позір" під крісом, обливав водою та казав носити ґранату в устах тим рядовикам, що боялися ґранат.

— **Ліндберґової дитини ще не знайшли.** Французька поліція влаштувала перевірку пристаней і берегів Франції, щоби зловити шантажистів, які вкрали синка Ліндберґа, колиб вони причалили до французьких берегів.

— **Пімста шантажистів.** Власник крамниці в Гурні, стрийського повіту, Іваницький ще в літі минулого року одержав непідписаний лист із домаганням 1000 зол. і загрозою підпалу його господарства, якщо не складе окупу. У другому листі погрожував невідомий „хтось" смертю, але Іваницький не злякався цієї погрози та обезпечив себе та своє майно. Недавно невідомі злочинці полили бензиною дім Іваницького (його самого дома не було). Пожежа знищила ціле господарство, родина Іваницького ледви втекла від смерти в огні. Страти до 20.000 зол.

— **У кількох словах.** 5. березня ц. р. було в Польщі 349.271 реєстрованих безробітних. — Фабрика машин у Плевні припинила виплати. — У Таренті (Греція) натрапили на римський цвинтар із часів цісарства, знайшли там кілька старогрецьких гробниць і чимало всякої старовини. — Німеччина мала в січні ц. р. 722 міл. марок доходів, 773 міл. розходів. Дефіцит за 1931 і 1932 р. сягатиме 1.162,000.000 марок. — При кінці лютого було в Німеччині 6,128.000 безробітних. — До шведської Академії Наук прийшла петиція з 770 підписами визначних осіб, щоби признати літературну нагороду Нобля.

— **Щедрий дар.** Наш земляк Мирон Сурмач, власник книгарні та склепу з музичними інструментами у Ню-Йорку, подарував на днях до Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові новий фонограф для наукових цілей, вартости 3.200 зол. Управа Музею Н. Т. Ш. почувається до милого обовязку зложити йому на цьому місці щиру подяку.

— **Дня 8. березня ц. р.** відбулося відкриття й посвячення нового маґазину взуття М. Петрухової, при Галицькій вул. ч. 11, який містився досі при вул. Пілсудського 19. З огляду на першорядний товар і низькі ціни — поручає себе найширшим колам української клієнтелі.

— **Піврічні пописи елевів Музичного Інституту ім. Лисенка** у Львові відбудуться в пятницю 11. березня в год. 4-тій попол. (нижчі і середні роки) в малій салі Муз. Т-ва, в понеділок 14. березня в год. 8. веч. у великій салі Муз. Т-ва (середні і вищі роки) і в середу 16. березня в год. 4-тій попол. в малій салі (середні роки). Вступ вільний, програмка 50 сот.

— **У концертовому бюрі М. Тірка** відбудеться 14. березня ц. р. мистецький концерт скрипака Ференса до Вексея.

— **З Українського Лікарського Т-ва.** 11. березня ц. р. в 19 год. у домівці Т-ва при вул. Костюшка ч. 5/I відбудеться реферат д-ра Т. Е. Бурачинського „Вислід виборів до Ради Лікарської Палати".

З концертової салі.

Вечір пісень українських композиторів у виконанні Одарки Бандрівської.

Так рідно маємо нині нагоду почути пісні нових українських композиторів, спеціяльно з Великої України, що влаштування цього вечора треба щиро привитати. Тимбільше, що п. Одарка Бандрівська — це співачка інтеліґентна, вдумчива і поставилась до свого завдання дуже поважно.

Програма вечора була складена так, що в першій частині почули ми пісні сучасних галицьких композиторів, а в другій — придніпрянських, при чому ці останні виконувались у Львові — крім Степового — переважно вперше. З галицьких композиторів співала п. Бандрівська Людкевича „Одна пісня голосненька" і „Спи, дитинко моя", Барвінського „Ой поля", „В лісі", „Як любовно", Кудрика „Нічка" і Н. Нижанковського „Жита". З придніпрянських: Степового „Рубіни", „О, ще не всі умерли жалі", „Не беріть із зеленого лугу", „Гетьте думи", Ковицького „А я у гай ходила" і „Коли почую", Верхівського „Три діточі пісні" (не дівочі, як помилково подано у програмі!), Косенка „Вони стояли мовчки", Наделенка „Серце дівоче" і на закінчення Ревуцького „Де ті слова" та „Моя мила, премила". Крім того як наддаток відспівала вона дві пісні Лисенка: „Ой стрічечка до стрічечки" і „Тебе моя любко єдина".

Наша співачка, що має доволі сильний і вже помітно вишколений голос з сильним драматичним забарвленням, старалася вжитися в духа виконуваних творів та інтерпретувати їх по інтенціям композиторів. Може не всі пісні вийшли в її інтерпретації як слід, може в деяких були й дрібні недотягнення, але в загальному п. Бандрівська вивязалася зі свого завдання наскрізь похвально. Від попереднього виступу вона безперечно сильно поступила, — особливо гарно виходять тепер у неї пяна. Якби так співачка позбулася ще надто частого у неї тремолювання, то голос її зискав би сильно на вирівнанні й повноті.

До успіху того гарного вечора причинилася й молода наша піяністка, п. Дар'я Герасимович-Барановська, своїм інтеліґентним, дискретним акомпаніяментом.

Публики, на превеликий жаль, було обмаль.

І. Н.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив [illegible] дня 9. III. 1932 р. за масло експортове та десерове [illegible] 3.80 зол. за [illegible] 21—23 сот. [illegible] 1.90 зол. [illegible] 4.70—4.80

СПОРТ.

Заг. Збори С. Т. „Русь“ в Ужгороді.

13. лютого ц. р. відбулися загальні збори спортового клюбу „Русь“, Ужгород, на котрих було 76 членів. Збори відбулися під проводом д-ра Едмунда Бачинського, голови клюбу. Члени управи на загальних зборах подали точний звіт про працю клюбу за минулий рік. Найцікавіше було звідомлення п. Авг. Лавришина, голови футб. секції, яка під його проводом здобула в 1931 р. великі успіхи. Розіграла вона 40 футболевих змагань, а саме 34 самостійно в барвах клюбу, 2 комбіновано, а 4 в репрезентаційній дружині східнословенсько-підкарпаторуської футболевої жупи. Висліди в голях 117:52 в користь С. К. „Русь“. Найбільше причинились до такого доброго висліду грачі Криж І. і Шандор, які у сезоні стріляли по 30 голів. Добрими грачами в обороні були воротар Бокшай, а також оборонець Говт і помічник Шкирять. Не менше й инші грачі помогли здобути славу дружині, як: Повшик, Ковач, Криж ІІ., Роман І., Бачов, Бендас, Роман ІІ., Куруц, а також д-р Балдин, що вже відійшов від „Руси“. Футболева одинацятка завдяки пануючій в ній дисципліні носить уже три роки титул мистця східнословенсько-підкарпаторуської футболевої жупи і є небезпечним конкурентом мистця західнословенської футболевої жупи, С. К. „Братислава“.

По перечитанню всіх рефератів на предложення п. Миколи Крайняка ухвалено уступаючій управі абсолюторію, а потім приступлено до вибору нової управи на р. 1932.

До нової управи увійшло 40 членів на чолі з досмертним предсідником д-ром Едмундом Бачинським. Заступником голови став Долинай. Нова управа складається з надійних і метких людей, які, нема сумніву, свої обовязки будуть точно сповняти. Провідниками футболевої секції вибрані знову п. Авг. Лавришин і д-р Марко.

Українське спорт. т-во в Мостиськах.

26. II. ц. р. відбулися в Мостиськах установчі збори У. С. Т. „Скала“, яке істнує вже 7-ий рік, але щойно тепер, після цілорічного вижидання, добилося затвердження свого статуту. Виділ „Скали“, до якого вибрано старших і молодших громадян, дає запоруку, що праця в т-ві піде пляново й доцільно.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЯК ПОВСТАЄ ЖИТТЯ? Нарис біольогії. Написав Е. Жарський. Львів, лютий 1932. Ч. 27. „Самоосвіта“.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Ілюстрований журнал історії та побуту. Ч. 3. Березень 1932. IV. Річник. Зміст: М. Матіїв-Мельник: Хозарська данина. — Від Видавництва. — Дещо про державну жандармерію ЗОУНР. — З району Махна. — Ще про відзнаки Сірожупанців. — Проби організування галицько-українського народнього війська в 1848—1849 рр. — Виїзд команди Етапу УГА. на Україні. — Лист до Редакції. — Виступ Першої Української Військової Школи. — Козацьке самостійництво в кінці XVI. ст. — Бібліографія.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Четвер, 10. III. в год. 8. веч. „Люди в готелі“.

Пятниця, 11. III. в год. 8. веч. „Люди в готелі“.

Субота, 12. III. в год. 7.30 веч. „Ловці жемчугів“, опера Бізета.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 10. III. в год. 8. веч. Виступ Ірс Сима.

Пятниця, 11. III. в год. 8. веч. „Щастя від завтра“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Повітреплав Л. А. 3“.

КАСІНО: „Трейдер Горн“ (В. С. Ван Дайк).

КОПЕРНИК: „Quo vadis“.

ЛЕВ: „Безіменні герої“.

МАРУСЕНЬКА: „Quo vadis“.

МІРАЖ: „Відродження“.

ОАЗА: „Давид Гольдер“.

ПАН: „Мадам Сатан“.

ПАЛЯС: „Циганські романси“ (Бриґіта Гельм).

ПАСАЖ: Нечинний.

ПРОМІНЬ: „Граф Каліостро“.

СОНЦЕ: „Моральність пані Дульської.

СТИЛЕВЕ: „Жоржетине кохання“.

УТІХА: „Хаджі Мурат“ (Ліль Даговер, Ів. Можухін), „Багряний кінь“ (Гут Гібсон).

ХИМЕРА: „Цвітка Альжиру“.

Програма радіо.

Субота, 12. березня 1932 р.

Лайпціґ (259,3) 19.30 Хор. **Мілано** (331,4) 21.00 Концерт. **Брно** (341,7) 16.10 Легка музика. **Льондон** (356,3) 16.00 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 21.15 Танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 17.30 Пісні. **Букарешт** (394,2) 17.00 Легка музика. **Берлін** (419) 20.30 Оперетка. **Рим** (441,2) 17.30 Пісні. **Лянгенберґ** (472,4) 20.00 Веселий вечір. **Прага** (488,6) 19.20 Легка музика. **Брюсеља** (509,3) 21.00 Оперетка. **Відень** (517,2) 19.30 Концерт. **Рига** (525,4) 17.00 Концерт. **Мінхен** (532,9) 20.00 Весела програма. **Будапешт** (550,5) 19.15 Циганська музика. **Ленінград** (1000) 14.30, 18.00 Концерти. **Осльо** (1083) 18.15 Народня музика. **Москва** (1481) 19.00, 23.00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 11. березня 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 13.15 Господарська оповістка. 14.45 Грам. кружок. 15.15 „Актуальні лісові новини“. 15.25, 15.50 Відчити для вчителів. 15.45 Грошева біржа. 16.10 Грам. кружок. 16.30 Хвилина недужих. 16.55 Навчання англійської мови. 17.10 „Світ малих планет“. 17.35 Концерт. 18.50 Всячина. 19.15 „Колись найбільш жартівлива львовянка“. 19.30 Спорт. 19.35 Грам. кружок. 20.00 Музична гутірка. 20.15 Концерт. 22.45 Поліційна оповістка. 22.50 „В перському городі“.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Українське туристичне Т-во „Плай“ у Львові уладжує в днях від 16. березня до 10. квітня ц. р. **курс провідництва по Львові.** Курс обійматиме геольогію і географію Львова, його історію до найновіших часів, із спеціяльною увагою для економічних відносин, мистецтво і т. д. Курс буде получений із прогульками по Львові і його музеях. Зголошення приймає і дає інформації секретар Т-ва д-р К. Паньківський, вул. Чарнецького 26.

Комунікат Виділу Філії Т-ва „Просвіта“ ім. Т. Шевченка у Львові. Повідомляємо, що в четвер, дня 24. березня 1932 р. в 5-ій год. веч. в салі „Бесіди“, вул. Рутовського 22. І. (Нар. Дім) відбудуться Надзвичайні Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта“ ім. Т. Шевченка у Львові з таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів; 2. Стан просвітної роботи у львівських читальнях; 3. Вибір делеґатів на Заг. Збори Матірного Т-ва; 4. Внески й запити. Право участи в Заг. Зборах Філії з голосом рішаючим мають усі почесні й звичайні члени Матірного Т-ва, що мешкають в районі Філії; кожна читальня через вибраних відпоручників (на кожних 50 членів читальні один відпоручник); всі голови, зглядно їх заступники, приналежних читалень; по одному уповажненому представникові від кожного іншого Т-ва чи Установи, що є правним членом Т-ва „Просвіта“. Передумовою участи в Заг. Зборах є вплачення членської вкладки бодай за 1931 р., яка для правних членів (читалень, товариств, установ) виносить 30 зол. п., для фізичних 3 зол. п. враз із додатком на Філію. Членські вкладки можна вирівнювати щоденно в канцелярії Т-ва „Просвіта“ (Ринок 10, II), або в книгарні „Просвіти“ (вул. Руська 1) найдальше до дня 19. III. ц. м. На випадок браку відповідної скількости членів на Заг. Зборах Філії 24. III. ц. р. в 5-ій год., відбудуться вони без огляду на скількість приявних цього самого дня одну годину пізніше. — **Виділ Філії Т-ва „Просвіта“ ім. Т. Шевченка у Львові.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ — продає найдешевше — Домбровський-Розваржевський — Академічна 2. 1246 10-15

ПРИЙМАЮ управу реальностей, у Львові, перевірюю високість плачених податків і комірного, посередничу в справах купна і продажі. Ігнат, Куркова 24, тел. 16-22. 5—5

АДВОКАТ на провінції шукає конципієнта. Зголошення до Адмін. „Діла“ під „Адвокатура“. 1472 2—3

КАМЕНИЦЯ 2-поверхова при вул. Каспра Бочковського 11 з причини виїзду оказійно на продаж. Зголошення у двозорця. 1477 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА, старша жінка, яка розуміється добре на домовім і сільськім господарстві, шукає посади до управи дому у священика вдівця, евентуально у світського. — Любить діти, поможе в почат. науках. Вимог великих не має. — Ірина Малиновська, Турка н. Стр. посте рестанте. 1489 1—1

СПІЛЬНЕ МЕШКАННЯ з цілим удержанням для самітних женщин зараз до винайму. Вул. Сикстуська 58 А/II., ч. дверий 6. 1496 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Дня 20. лютого 1932 р. помер у Підпечарах о. **Клим Кульчицький,** консисторський радник, тисьменицький декан і парох Підпечар.

За всю доброту, щирість, співчуття і прихильність, якої наша родина зазнала в тім нещастю, складаємо отсим нашу сердечну подяку.

Дякуємо Впр. о. Архідияконові Шенковичеві за провід у переносі покійного до церкви, а о. пралатові Медвецькому за провід у похоронах і сердечну надгробну промову, дякуємо Вч. О. О. крилош. Лободичеві, деканам о. Верганоескому, о. п. Ганушевському і о. Ленкавському, оо. Ілевичеві, Зіньковi, Сірецькому, Гребенюкові, Демчині, Базюкові, Петровському, Панчишинові, Кабаровському, Горняткевичові і Мельничукові і Всеч. оо. Редемптористам Породкові і Антонишинові за участь у похоронах і перенесі тіла з дому до церкви, оо. Зіньковi, Породкові за зворушливі проповіді в церкві, о. Гребенюкові за сердечну промову на гробі, Всеч. оо. Ілевичеві, Горняткевичеві і Демчині за поміч і висповідання покійного в часі його довготревалої недуги, а о. Ілевичеві за останні тайни при відході покійного в його далеку дорогу. Сердечна подяка належиться від нас Вп. Д-рові Марієнові Панчишинові за лікування покійного.

Дуже сердечно дякуємо Впов. Панству президентам суду Метелям за їх щире співчуття і відвідини покійного в часі його недуги і за участь у похоронах, а також само і Вп. Д-рам Гробельним.

Сердечно дякуємо також усім українським товариствам з Підпечар, а саме читальні „Просвіти“, кооперативі „Згода“, всек. кооперативі „Самопоміч“, товариству „Відродження“, „Сокіл“, „Жіночому Кружкові“, шкільній молоді, церковному братству і зверхности громадській за складені вінки на могилу, за прекрасні тні клепсидри, прощання на гробі покійного устами Вп. Мгра прав Петруняка, гром. Дмитра Шкорути і нач. гром. Ляшуна.

Щиро дякуємо хорові читальні „Просвіти“ за участь у похоронах і [illegible] цілого похоронного обходу.

Дякуємо Вп. Маґістрам М. Логаві і Миколі Петрунякові і Вп. Варві Логаві за упорядкування похорону.

Врешті дякуємо всім, що в тім тяжкім нещастю, не зважаючи на велику [illegible], рюху взяли участь у похороні і тим, що устно чи письменно зложили заяви співчуття, а зокрема всім громадянам [illegible], що тільки вдячности покійного [illegible] тільки правдивої прихильности [illegible] його родині.

Доньки, зяті та внуки, брат і сестра.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.